

A KASTÉLY ÉPÜLETE AZ 1970-ES ÉVEKBEN...

...ÉS MA

Kastély a város szélén:

Üszögpusztai évszázadai

A belváros köveit koptatva hajlamosak vagyunk elhinni, hogy a város addig tart, ameddig még állandóan nyitva tartó boltot, elegáns éttermet vagy sörözőt találunk. A programfüzetek hívogató ajánlatai is inkább a könnyen elérhető, népszerű helyekre invitálnak bennünket. A szakértő városi túrázók azonban jól tudják, hogy ez koránt sincs így. Jelentős kincsek várnak arra a város határain túl is, hogy bebarangolja őket a figyelmes utazó. Felfedezésre érdemes a Pécs délkeleti részén fekvő, egykor uradalmi központként működő üszögpusztai kastély is, a mellette elterülő park és a körülötte mára felépülő hangulatos városrész.

későbbi évszázadok eseményeiről nincsenek biztos ismereteink, de Szent István királyunk idejében is bizonyosan éltek itt népek. A pécsi egyházmegye megszervezése után a káptalan birtokába került, a 14. századi pápai adóösszeírás idején már közel egy évszázada önálló plébániája volt, tehát jelentős településnek számított a Pécs–Eszék országúton fekvő Üszög. Az oszmán hadak sajnos az itt élőknek sem kegyelmeztek, a falu minden bizonnyal osztozott Pécs sorsában. 1564-ben még említi a török adóösszeírások, a későbbi viharos események azonban elsodorták a falu népét. 1687-ben az Udvari Kamara birtokába került a Vószegh néven emlegetett település, majd szolgálataikért cserébe a Batthyányak kapták meg. Az ő megjelenésükkel Üszög új virágkora kezdődött el.

Batthyány Ádám felesége, Strattmann Eleonóra kitűnően gazdálkodott, és vezetésével kezdődött meg a 23 falut magában foglaló üszögi uradalom kiépítése. A 18. században készült el korai barokk stílusban a kastély, és ekkor emelték a hatalmas pincéket és magtárakat, ahol a beszállított terményeket tárolták. A kastély körül ritka növényekből álló park és erdő terült el, amiről már Kitaibel Pál is megemléke-

Ne hagyjuk megtéveszteni magunkat, s amikor Pécsről Mohács felé vesszük az irányt, álljunk meg a város végét jelentő, senki földjének tűnő ligetes erdőben, keressük meg az egykor a Batthyányak által emelt barokk kastélyt, és próbáljuk meg elképzelni a hajdani uradalom életét.

A kitűnő éghajlati adottságokkal megáldott terület már a legkorábbi időkben lakott volt, a késő római Sopianae korában virágzó szőlőművelés folyt ezen a vidéken. A római limes összeomlása után sem maradt pusztán, bizonyítéka ennek, hogy Üszög területén került elő a Dél-Dunántúl egyik legjelentősebb hun leletgyűjtése. A

Pécsi séta rovatunk megjelenését a Grawe Életbiztosító Zrt. támogatja

www.grawe.hu

zett. Az itt élő magyar és német lakosok számára a család egy kis kápolnát építtetett, lelki gondozásukat pedig az egerági plébános végezte. Üszög a 19. század első felében a nyugatias gondolkodású Batthyány Kázmér és Gusztáv birtoka, melyről 1836-ban így írtak: „Üszögh magyar falu, fél órányira Pécstől. 80 katolikus, 6 református lakja. Díszére szolgál az urasági dombon épült gyönyörű kastély, 1 kápolnával s kerttel együtt. Ezen kis helység feje egy szép jövedelmes uradalomnak... fehér bora az elsők közé tartozik a megyében.”

A szabadságharc leverése után Kázmér elmenekült, az uradalmat pedig Gusztáv tetemes adóssága fejében eladta a bécsi Biedermann bankháznak. A következő évtizedek Üszög további fejlődését hozták, ugyanis rajta feküdt a Pécs-Mohács-összekötő úton, így nagyon korán, már 1859-ben vasútvonal kötötte össze a két említett várossal, és itt épült fel a Mohács-Pécsi Vasúttársaság járműkarbantartó műhelye. 1870-ben az 1500 holdas üszögi birtok a Grósz (Üszögi-Nagy) család tulajdonába került, akik méltán híres tehenészetet alakítottak ki, és Pécs közelsége jelentős piacot jelentett a megtermelt áruk számára. Talán a vasútnál dolgozó munkásoknak is köszönhető, hogy 1895-től az üszögi kiserdőben ünnepelték a majális a környék bányászai és iparosai, akiknek a száma a 2. világháború alatt tovább nőtt a szervezett telepítések hatására.

Az államosított birtok 1953-ban a Pécsi Állami Gazdaság kezébe került, ám a szakszerűtlen irányítás miatt az 1970-es évek végére áldatlan állapotok alakultak ki. Ezt szüntette meg a gazdaság új vezetése, amely számos, életveszélyessé vált épületet elbontatott, a kastélyt pedig elkezdte felújítani, és szállóvá alakította át. Az állami gazdaság lovasiskolát, tenispályákat tartott fenn, és horgásztavat hozott létre, hogy vonzóvá tegye a kastélyszállót a vendégek számára. A híres ménesre utal a Kastély-parkban található, Lovak című bronz szoborkompozíció, mely Farkas Pál alkotása. A rendszerváltás után ismét úgy tűnt, sanyarú sors vár az épületkomplexumra, a hanyatlást a Grawe Életbiztosító állította meg, amely megvásárolta a fennmaradt uradalmi épületeket, és itt rendezte be magyarországi központját.

Komoly ráfordítással rendbe hozták a kastélyt, egyik szobáját a XVIII. századot idéző hálósobabútorokkal rendezték be. Az épületben kapott helyet a nemrég elhunyt Németh Miklós állandó kiállítása, és városunk művészeinek, Sütő Ferencnek és Kiefer Bélának a művei is megtekinthetők munkaidőben, ingyenesen. Évente pécsi művészeket hívnak meg – 2011-ben Vata Emil és Vata Emőke – bemutatkozó kiállításra a Grawe Életbiztosító Zrt. vezérigazgatóságának épületébe.

Sajnos még Pécssett is kevesen ismerik ezt a meghitt kis zugot, érdemes hát megtekinteni.

LEJEGYZTE: DR. VARGA SZABOLCS

